

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 czerwca 2026 r.

Pozycja 57

POSTANOWIENIE z dnia 24 lutego 2026 r. Sygn. akt Ts 83/24

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Wojciech Sych – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym, zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 22 lipca 2025 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej K.J.

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 kwietnia 2024 r. (data nadania) K.J. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wniosła o zbadanie zgodności:

1) art. 425 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim „uznaje on, iż orzeczeniem sądu I instancji jest postanowienie oskarżyciela publicznego”;

2) art. 426 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim „[s]ąd rozpoznający po raz pierwszy środek odwoławczy od orzeczenia oskarżyciela publicznego jest sądem odwoławczym II instancji”;

3) art. 465 § 1 k.p.k. w całości lub alternatywnie w zakresie, w jakim „[s]ąd rozpoznający po raz pierwszy środek odwoławczy od orzeczenia oskarżyciela publicznego jest sądem odwoławczym II instancji”;

z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 22 lipca 2025 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, ponieważ została ona wniesiona w związku z orzeczeniem niedotyczącym konstytucyjnych wolności lub praw skarżącej (które dodatkowo nie zostało wydane na podstawie wszystkich zaskarżonych przepisów), nie usunięto braków formalnych skargi w terminie, a ponadto sformułowane w niej zarzuty są oczywiście bezzasadne.

Odpis powyższego postanowienia wraz z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi skarżącej 11 sierpnia 2025 r.

W zażaleniu z 18 sierpnia 2025 r. (data nadania) skarżąca zakwestionowała powyższe postanowienie w całości i wniosła o:

– „skierowanie przez skład orzekający pytania prejudycjalnego do Trybunału Konstytucyjnego” o zbadanie zgodności art. 60 ust. 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) z: art. 79 ust. 1 Konstytucji (samodzielnie oraz w związku z art. 190 ust. 4 i art. 77 ust. 1 i 2), art. 2 w związku z art. 7 i art. 79 ust. 1 Konstytucji, a także art. 45 ust. 1 Konstytucji (samodzielnie oraz w związku z art. 2, art. 79 ust. 1 i art. 176 ust. 1);

– zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania wniosku;

– uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz skierowanie skargi do rozpoznania.

Zdaniem skarżącej, orzekanie przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie odmowy nadania skardze dalszego biegu w składzie jednoosobowym (w którym nie istnieje możliwość ujawnienia się większości) jest niezgodne z gramatyczną wykładnią art. 190 ust. 5 Konstytucji.

Odnosząc się do podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu, skarżąca podtrzymała stanowisko, że organ – orzekając o braku podstaw do ścigania sprawcy przestępstw – orzeka o jej prawach podmiotowych. Wobec tego spór pomiędzy skarżącą a prokuraturą stanowi sprawę w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji i musi być rozstrzygnięty przez sąd. Każde postępowanie przed sądem musi zaś być postępowaniem dwuinstancyjnym, albowiem art. 176 ust. 1 Konstytucji nie dopuszcza wyjątków (por. s. 3 zażalenia).

Ponadto skarżąca podkreśliła, że pismem z 10 kwietnia 2024 r. została poinformowana o odmowie nadania biegu jej zażaleniu, a podstawą tej decyzji były wszystkie zaskarżone przepisy. Jej zdaniem, w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji ustrojodawca nie uzależnił prawa do wniesienia skargi konstytucyjnej od wydania formalnie orzeczenia lub decyzji, lecz od tego, czy orzeczono (także nieformalnie) o określonym stanie naruszającym prawa podmiotowe strony (por. s. 3-4 zażalenia).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym, badając w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdzono istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 7 u.o.t.p.TK).

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

3. Odmowa nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w obecnej sprawie wynikała z kumulacji wszystkich przesłanek, wymienionych w art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK. Jedną z nich było nieusunięcie – pomimo wezwania w trybie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK – braków formalnych dotyczących uzasadnienia skargi (które nie uwzględniało całego zakresu zaskarżenia) oraz wskazania naruszonych wolności lub praw, wynikających z art. 10 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 10 ust. 2 Konstytucji oraz sposobu ich naruszenia (por. art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK).

Skarżąca nie ustosunkowała się w zażaleniu do powyższych podstaw odmowy. Okoliczność ta wyklucza możliwość nadania skardze dalszego biegu w całości nawet w wypadku trafności podniesionych w niej zarzutów. Uwzględnienie zażalenia byłoby bowiem możliwe tylko w razie podważenia wszystkich ujemnych przesłanek procesowych, wskazanych w zaskarżonym postanowieniu.

4. Zdaniem skarżącej, Trybunał w zaskarżonym postanowieniu błędnie przyjął, że odmowa wszczęcia postępowania karnego nie jest sprawą pokrzywdzonego (zawiadamiającego o podejrzeniu popełnienia przestępstwa) w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, która powinna być rozpoznana w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym (zgodnie z art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Powyższa wykładnia art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji była już prezentowana w skardze i została uznana przez Trybunał za wadliwą. Obecny skład Trybunału podziela to zapatrywanie. Podczas oceny postanowienia prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa sąd nie rozstrzyga bowiem o wolnościach, prawach lub obowiązkach pokrzywdzonego. Rolą sądu nie jest w tym wypadku wymiar sprawiedliwości (zadośćuczynienie pokrzywdzonemu), lecz kontrola działalności organów państwa powołanych z mocy prawa do ścigania przestępstw. O „sprawie” pokrzywdzonego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji można mówić dopiero po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu.

Skarżąca nie przytoczyła w zażaleniu żadnych nowych argumentów, skłaniających Trybunał do odstąpienia od powyższego stanowiska, które ma charakter utrwalony i było wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie Trybunału (por. np. orzeczenia TK powołane w zaskarżonym postanowieniu).

Nieporozumieniem jest w szczególności postrzeganie przez skarżącą postępowania przygotowawczego jako „sporu” między organami ścigania i pokrzywdzonym co do naruszenia praw pokrzywdzonego na skutek czynu zabronionego (por. s. 3 zażalenia). W polskim systemie prawnym ściganie przestępstw stanowi ustawowy obowiązek prokuratury (por. art. 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, Dz. U. z 2024 r. poz. 390, ze zm.). Pokrzywdzony ma wprawdzie osobisty interes faktyczny i prawny w doprowadzeniu do ukarania sprawcy, ale nie uprawnia go to do bezwarunkowego żądania wszczęcia postępowania karnego w każdej sprawie (por. np. wyrok z 2 kwietnia 2001 r., sygn. SK 10/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 52). Ponadto celem postępowania przygotowawczego jest ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy, wyjaśnienie okoliczności sprawy oraz zebranie niezbędnych informacji i dowodów (por. art. 297 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. z 2025 r. poz. 46, ze zm.). Ewentualne rozstrzygnięcie o prawach pokrzywdzonego naruszonych na skutek czynu zabronionego może nastąpić dopiero na etapie postępowania przed sądem (nie tylko zresztą w postępowaniu karnym).

Wobec powyższego Trybunał uznał, że zaskarżone postanowienie było – w omówionym zakresie – prawidłowe.

5. Skarżąca podniosła w zażaleniu, że przesłanką wniesienia skargi konstytucyjnej może być także ostateczne rozstrzygnięcie o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącego, które nie ma charakteru ostatecznego orzeczenia w rozumieniu formalnym (nie uzewnętrzniło się w formie dokumentu).

Trybunał Konstytucyjny zwraca uwagę, że powyższe twierdzenie nie ma podstaw w obowiązujących zasadach wnoszenia skarg konstytucyjnych. Ustawodawca, realizując delegację zawartą w art. 79 ust. 1 Konstytucji, przesądził bowiem, że postępowanie przed Trybunałem jest prowadzone w formie pisemnej. Skarga konstytucyjna może być wniesiona w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego rozstrzygnięcia, należy do niej dołączyć wyroki,

decyzje lub inne rozstrzygnięcia wydane na podstawie kwestionowanego przepisu oraz potwierdzające wyczerpanie drogi prawnej, udokumentowana musi zostać również data doręczenia ostatecznego orzeczenia (por. art. 58 ust. 1, art. 77 ust. 1, art. 53 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz art. 53 ust. 1 pkt 5 u.o.t.p.TK). W obecnym stanie prawnym wykluczone jest więc wniesienie skargi konstytucyjnej na przykład w związku z działaniami faktycznymi sądów lub organów administracji publicznej (por. np. postanowienie z 8 marca 2004 r., sygn. Ts 6/04, OTK ZU nr 2/B/2004, poz. 153). Sformułowane w zażaleniu zastrzeżenia co do sposobu wykonania art. 79 ust. 1 Konstytucji przez ustawodawcę należy w tym kontekście traktować jako postulaty *de lege ferenda*.

Dodatkowo należy zauważyć, że brak odpowiedniej formy ostatecznego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji nie był podstawą odmowy nadania skardze dalszego biegu. Skarżąca zainicjowała bowiem postępowanie przed Trybunałem w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z 21 marca 2024 r. (sygn. akt [...]), które miało formę pisemną (i zostało przez nią załączone do skargi). Niedopuszczalność merytorycznego rozpoznania skargi wynikała z tego, że nie rozstrzygnięto w tym orzeczeniu o wolnościach i prawach skarżącej oraz nie zastosowano wszystkich zaskarżonych przepisów.

Skarżąca nie podważyła tych podstaw odmowy, lecz powiązała naruszenie swoich praw konstytucyjnych również z „decyzją” o odmowie nadania biegu jej zażaleniu, o której została poinformowana pismem, sporządzonym przez pracownika sądu na zarządzenie sędziego. Nastąpiło to jednak dopiero na etapie zażalenia i nie mogło sanować braków skargi. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, skarżący jest zobowiązany do wskazania już w skardze konstytucyjnej, z jakim orzeczeniem wiąże naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw (por. np. postanowienie z 31 maja 2001 r., sygn. Ts 150/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 99; 7 lutego 2012 r., sygn. Ts 177/09, OTK ZU nr 1/B/2012, poz. 37). Ponadto pismo sądowe o charakterze informacyjnym nie jest orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji (por. np. postanowienie z 10 lipca 2019 r., sygn. Ts 64/18, OTK ZU B/2020, poz. 11).

Z omówionych powodów także ten argument zażalenia nie może spowodować jego uwzględnienia.

6. W zażaleniu zawarto wniosek o skierowane „pytania prejudycjalnego do Trybunału Konstytucyjnego” w sprawie konstytucyjności art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK (błędnie oznaczonego w zażaleniu jako „art. 60 ust. 4” u.o.t.p.TK).

Trybunał Konstytucyjny wyjaśnia, że tego typu wniosek nie może wywoływać żadnych skutków procesowych, a art. 190 ust. 5 Konstytucji nie wyklucza podejmowania rozstrzygnięć przez Trybunał w składzie jednego sędziego (por. np. postanowienie z 3 kwietnia 2025 r., sygn. Ts 183/23, OTK ZU B/2025, poz. 207 i wskazane tam inne sprawy).

Mając powyższe na względzie Trybunał postanowił jak w sentencji.